

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

קז.

עין משפט נר מצוה

מד א מיי פ"ז מהל' נכרות (הל' טו) [ע"י חכ"ג] מיי שם ס"ק טן ופכ"ט מהל' שנת הלכה ז סגנו עשין טט טו"ט א"ח ס"י קפ"ט ס"ב ופי' ערב ס"ט וס"י רפט ס"ג] ופי' רלו ס"ב: ב [טו"ט א"ח ס"י קפ"ט ס"ג]:
מה א מיי פכ"ט מהל' שנת הלכה ז טו"ט א"ח ס"י ק"ל ספי"ג ופי' רע"א ספי"ג י:

אמר רבא הילכתא טעם מקדש. וכן הלכה: **אמרימר** מתני דלא לאו הכי היינו לישנא קמא והלכה כלשנא קמא דמנדיל עד רביעי בשבת כדאמר רבי חייה לעיל וצמעה בצא שחל להיות במוצ"ש נמי רגילין להבדיל אחר התענית וכן צקדר דרב עמרם: **ושמע מינה מבריא בל השבת** בל"ה. לא שמעינן מינה אלא כל היום אלא נקט הכי משום דהלכה כן:

אדרב רבבים בוי. דקצטר דצרכים אין לו הפרה ואין הלכה כן אלא דוקא על דעת רבים אין לו הפרה וצמקוס אחר מפורש (גיטין דף נ"א): **אם טעם מלא אונמא יצא.** ודמפרש צינמא (דף פ.) כל שאילו מסלקו לנד אחד יראה כמלא לוגמיו והוי פחות מרביעית כדאמרינן התם אצל מלא לוגמיו אמרינן התם דהוי יותר מרביעית^ב וגראה שהוא רוב רביעית דאמרינן לקמן והוא דשמה רובא דכסא דדוקא לנדס צינוני אצל לעג מלך הנשם צעי טפי כדאמרינן (ע"י ט):

סמוך למנחה. תימה אמאי קרי ליה מנחה דאי משום דמנחה היתה קרינה צין הערבים הלא גם בשחר קרינה מנחת חצימין ומנחת תמיד וי"ל בשחר יש גם אחר תפלת שחרית ועוד דאמרינן צפרק קמא דצרכות (דף י"א): הוי וזיר צתפלא מנחה שאף אליהו לא נענה אלא בתפלת מנחה ושמה צשעת הקרבת מנחה נענה ולכן קרי ליה תפלת מנחה שאז היה שעת רלון ט):
ואתי

תחליפא בר אבימי אמר שמואל כשם שאין מקדשין עליו כך אין מבדילין עליו לוי שדר ליה לר' שיכרא בר תליסר מגני טעמיה הוה בסים טובא אמר כגון זה ראוי לקדש עליו ולומר עליו כל שירות ותושבחות שבעולם בליליא צעריה אמר^ט מיסרן ומפיים אמר רב יוסף אדור ברבים דלא אישתי שיכרא אמר רבא אישתי מי זוריון ולא אישתי שיכרא ואמר רבא תיהוי שקיותיה שיכרא מאן דמקדש אישיכרא רב אישכחיה רב הונא דקדיש אישיכרא אמר ליה שרי אבא למיקני איסתורי משיכרא ת"ר אין מקדשין אלא על היין ואין מברכין אלא על היין אטו אישיכרא ואמאי מי לא מברכין עליהו שהכל נהיה בדרבו אמר אביי הכי קאמר: אין אומרים הבא כוס של ברכה לברך אלא על היין ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' אלעזר בר רבי שמעון אמרו מקדשין מטעמת יין כל שהוא ר' יוסי בר יהודה אומר מלא לוגמא אמר רב הונא אמר רב וכן תני רב גידל דמן גרש^ט: המקדש וטעם מלא לוגמא יצא ואם לאו לא יצא אמר רב נחמן בר יצחק אנא תנינא לה לא גידול בר מנשיא ולא גידול בר מניומי אלא גידול סתמא למאי נפקא מינה למירמא דידה^י ארדידיה: סמוך למנחה: איבעיא להו סמוך למנחה גדולה תנן או דילמא סמוך למנחה קטנה תנן סמוך למנחה גדולה תנן ומשום פסח דילמא אתי למימושך ואתי

ר' הוה לביים ולרלות להקציה ולומר עליו קידוש: **אדור צרכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת פשתן: **סיהי שקיותיה שיכרא.** עני יהיה שלא יוכל לקנות יין מדה כנגד מדה: **מקדש אישיכרא.** ואע"פ שיהיה יין צעירו. וטעמו משום דחביב ליה כדאמר לעיל [קו]: **זמנין דחביבא ליה ריפתא מקדש אריפתא:** שרי ליה אבא. התחיל לעשות שכר ולהשתכר צו ויפה צעינן ומקדש אתה עליו: **ואין מצרכין.** צרכת המזון כדמפרש לקמן: **כוס של צרכה.** צרכת המזון: **ה"מ דלא קצע עליה אצל קצע עליה לים לן צה לא גרסינן כלל:** מטעמה יין כל שהוא. אותה טעימה שאמרו המצרך צריך שיטעום אותה טעימה די בכל שהוא: **וטעם מלא לוגמא יאל ואם לאו לא יאל.** והכי הילכתא. והוא שלא טעם אחד מכל המסוכין אצל טעם אחד מהם יאלו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמו: **אמר רב נחמן צר יצחק אבא תנינא לה.** להיא מתניתא משמיה דרב גידל (דמנרש) אצל איני מזכיר מי הוא שמא גידול צר מנשיא או גידול דמן נרש: **מנחה גדולה.** משש שעות ומחלה ולמעלה דהיינו זמן עשיית תמיד הערב כשאתה צא להקדימו כגון צערכ הפסח שחל להיות בערב שבת שנשחט בשש ומחלה והפסח אחריו כדאמרינן בתמיד נשחט (לעיל דף ת"ט). **ומשום פסח.** שמא ישב צקעודה ויפשע מעשות פסח:

כל השצם. כדאמרן לעיל [קו]. עד יום רביעי: **פירומוא.** שכר שעורים צלשון לע"ז צרוי"ש: **וסאיני.** שכר תאנים: **ואסני.** שכר תומים: **שיכרא.** שכר תמרים: **בר פליטר מגני.** שנמנו מים על התמרים ואחר שצבו נתן על תמרים אחרים וכן הביא תמרים עד י"ג פעמים: **מיסרן ומפיים.** מלצרין ט) ובשעת סתיה מפייסין הן כלומר טונים הן וראוי לומר עליהן קידוש והצדלה: **אדור צרכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת הפשתן: שרי ליה אבא. התחלת לעשות שכר ולהשתכר צו ו) מערב לכך הוא יפה צעינן ומקדש אתה עליו: **כוס של צרכה.** צרכתה: **מטעמה יין בכל שהוא.** אותה טעימה שאמרו המצרך צריך שיטעום ט) בכל שהוא: **מנחה גדולה.** מטעב שעות ומחלה ולמעלה זמן הקרבת תמיד כשאתה צא להקדימו: **ומשום פסח.** שמא ישב צקעודה ויפשע מעשות פסח: **או**

רשב"ם
כל השצם כולו. כדאמרן לעיל ט) עד יום רביעי. והכי ק"ל כרבא דאמר טעם מקדש ואם שכר ואלא קידוש מקדש למחר כל היום כולו וכן טעם מצדיל ואם לא הצדיל מצדיל והולך עד יום רביעי: **וצם עווא.** לן מעונה שלא אכל וקרא הוא גדנליא (י): **חמר מדינה.** אין יין אחר צעיר הזאת כי אם שכר הלכן מצדילין צו וכן הלכה. אצל מים לא איקרו חמר מדינה ואין מצדילין על המים אפילו היכה דליכא שכר ויין: **שמעם מינה פלס.** ג' דצרכים צקידרי הצדלה. ואף על גב דשמעינן מינה דמצדילין על חמר מדינה אע"פ שאין יין לא חשיב דלא איירי אלא צקדר הצדלה אי נמי מילתא דפשיטא הוא דכיון דאין יין אחר צעיר טוב צו צינדיל על השכר משלא יבדיל כלל: **מסו לקדושי אשכרא.** צמקוס שאין יין: **פירומוא.** שכר שעורין: **וסאיני.** שכר תאנים: **ואסני.** שעושין שכר מפרי סנה כגון תומין. והללו חסוכין יותר ממתם שכר שלהם שהיה של תמרים: **אצל אדנולי מצדילין.** אליבא דרב: **פליטר מגני.** שנמנו מים על תמרים ואח"כ נתנן על התמרים אחרים וכן הביא תמרים עד שלש עשרה פעמים. ומגני נראה שהוא לשון אשר מגן צריך צידך (בדלשית יד) ומתרגמין ומסר והוא לשון מסר כך השיכרא היה כותש ג"כ ומשריט התמרים חדשים שלש עשרה פעמים: **לערייה.** שלשול. דתמרים משלשלין כדאמרי צכתוצות (דף י'): **מיסרן ומפיים.** צתמיה. וכי מי שמתעב

ר' הוה לביים ולרלות להקציה ולומר עליו קידוש: **אדור צרכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת פשתן: **סיהי שקיותיה שיכרא.** עני יהיה שלא יוכל לקנות יין מדה כנגד מדה: **מקדש אישיכרא.** ואע"פ שיהיה יין צעירו. וטעמו משום דחביב ליה כדאמר לעיל [קו]: **זמנין דחביבא ליה ריפתא מקדש אריפתא:** שרי ליה אבא. התחיל לעשות שכר ולהשתכר צו ויפה צעינן ומקדש אתה עליו: **ואין מצרכין.** צרכת המזון כדמפרש לקמן: **כוס של צרכה.** צרכת המזון: **ה"מ דלא קצע עליה אצל קצע עליה לים לן צה לא גרסינן כלל:** מטעמה יין כל שהוא. אותה טעימה שאמרו המצרך צריך שיטעום אותה טעימה די בכל שהוא: **וטעם מלא לוגמא יאל ואם לאו לא יאל.** והכי הילכתא. והוא שלא טעם אחד מכל המסוכין אצל טעם אחד מהם יאלו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמו: **אמר רב נחמן צר יצחק אבא תנינא לה.** להיא מתניתא משמיה דרב גידל (דמנרש) אצל איני מזכיר מי הוא שמא גידול צר מנשיא או גידול דמן נרש: **מנחה גדולה.** משש שעות ומחלה ולמעלה דהיינו זמן עשיית תמיד הערב כשאתה צא להקדימו כגון צערכ הפסח שחל להיות בערב שבת שנשחט בשש ומחלה והפסח אחריו כדאמרינן בתמיד נשחט (לעיל דף ת"ט). **ומשום פסח.** שמא ישב צקעודה ויפשע מעשות פסח:

ר' הוה לביים ולרלות להקציה ולומר עליו קידוש: **אדור צרכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת פשתן: **סיהי שקיותיה שיכרא.** עני יהיה שלא יוכל לקנות יין מדה כנגד מדה: **מקדש אישיכרא.** ואע"פ שיהיה יין צעירו. וטעמו משום דחביב ליה כדאמר לעיל [קו]: **זמנין דחביבא ליה ריפתא מקדש אריפתא:** שרי ליה אבא. התחיל לעשות שכר ולהשתכר צו ויפה צעינן ומקדש אתה עליו: **ואין מצרכין.** צרכת המזון כדמפרש לקמן: **כוס של צרכה.** צרכת המזון: **ה"מ דלא קצע עליה אצל קצע עליה לים לן צה לא גרסינן כלל:** מטעמה יין כל שהוא. אותה טעימה שאמרו המצרך צריך שיטעום אותה טעימה די בכל שהוא: **וטעם מלא לוגמא יאל ואם לאו לא יאל.** והכי הילכתא. והוא שלא טעם אחד מכל המסוכין אצל טעם אחד מהם יאלו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמו: **אמר רב נחמן צר יצחק אבא תנינא לה.** להיא מתניתא משמיה דרב גידל (דמנרש) אצל איני מזכיר מי הוא שמא גידול צר מנשיא או גידול דמן נרש: **מנחה גדולה.** משש שעות ומחלה ולמעלה דהיינו זמן עשיית תמיד הערב כשאתה צא להקדימו כגון צערכ הפסח שחל להיות בערב שבת שנשחט בשש ומחלה והפסח אחריו כדאמרינן בתמיד נשחט (לעיל דף ת"ט). **ומשום פסח.** שמא ישב צקעודה ויפשע מעשות פסח:

(א) [לעיל קה: קו]:
(ב) [לעיל קו: א] ס"א
ממיה (ד) [ע"י חכ"ג] צ"ב
ז: ד"ה מר יוקא] (ה) ס"א
רין, (ו) [לעיל קה: טו"],
(ז) [ע"י חכ"ג] שבת ט:
ד"ה למא ופי' גרסתם
הכא לעשות כלום, (ח) [פי'
מסרי הדעת כמו המסות
שבה צרכים רכים והוא
מתוק ומפתה בני אדם
לשמותו ואח"כ מצער מלשון
המפס מורסא ערוך ע"ך
מפס גרם מיסרן ומפיים],
(ט) עירובין ע"י: (י) [משש
שמי יאל צפי הרשעים],
(יא) [דף קו: א] ב"מ:
ומשכר, (יב) [וע"י חכ"ג]
עירובין ע"י: ד"ה אם וס"ג]
וימא דף פ. ד"ה הכי וס"ג]
שבת ע"י ע"י ועמרו],
(ט) [ש"ך למשה דלעיל
ט"ו: א] וינאכדוהי כ"ל
מא ע"י דפוס פלא: כ"ג
בו"ה ונקאלת זאת התפלה
מנחה מפני שצשעה עשירות
מן היום שצברא צו אדם
הראשון מלא חוסי שצמיו
לחוס היום ומתרגמין למנח
וימא ע"י:]

הגהות הב"ח

(א) גבי בעי מניה רב חסדא מרב הונא מסו לקדושי אשיכרא כ"ל:
(ב) רש"י ד"ה מדינה ומפיים מצריין הוה אכל בשעת סתיה: (א) בע"כ ד"ה שרי וכו' ולהשתכר צו לכ לול ויחבת מערב מנחה: (ב) שם ד"ה מטעמה וכו' שיטעום די ככל שהוא:

לעני רש"י

ברוב"ש [בריי"ש] ש"ך שפורים (בין ביהר).

מוסף רש"י

מר יוקא ומר קשישא. וסע שיהיה שוין, אלא שהגדול קורין לו מר קשישא ולעני קורין לו מר מר יוקא (כתובות פ"ט וע"י חכ"ג ב"ב ד"ה טו).

מוסף תוספות

א. ומלא לוגמיו דאמרינן הכא ע"כ לאו דוקא, אלא כדי שיסלקנו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו. מי הרין. ב. ואי אפשר שהיה בכל הכוס אין צריך שיהיה בו אלא רביעית. סס.

(א) [לפניו שם צמיר (ד' ד') הני ורובן נמי לא יעבי ליה לאסור יין מזה כיון דשתי א"כ למא קאל מין מלי ושכר ש"מ ממנו ע"כ וגי רפ"ט מין אונ"ט].